

BUITEN

23^E JAARGANG N^O. 16

ZATERDAG 20 APRIL 1929

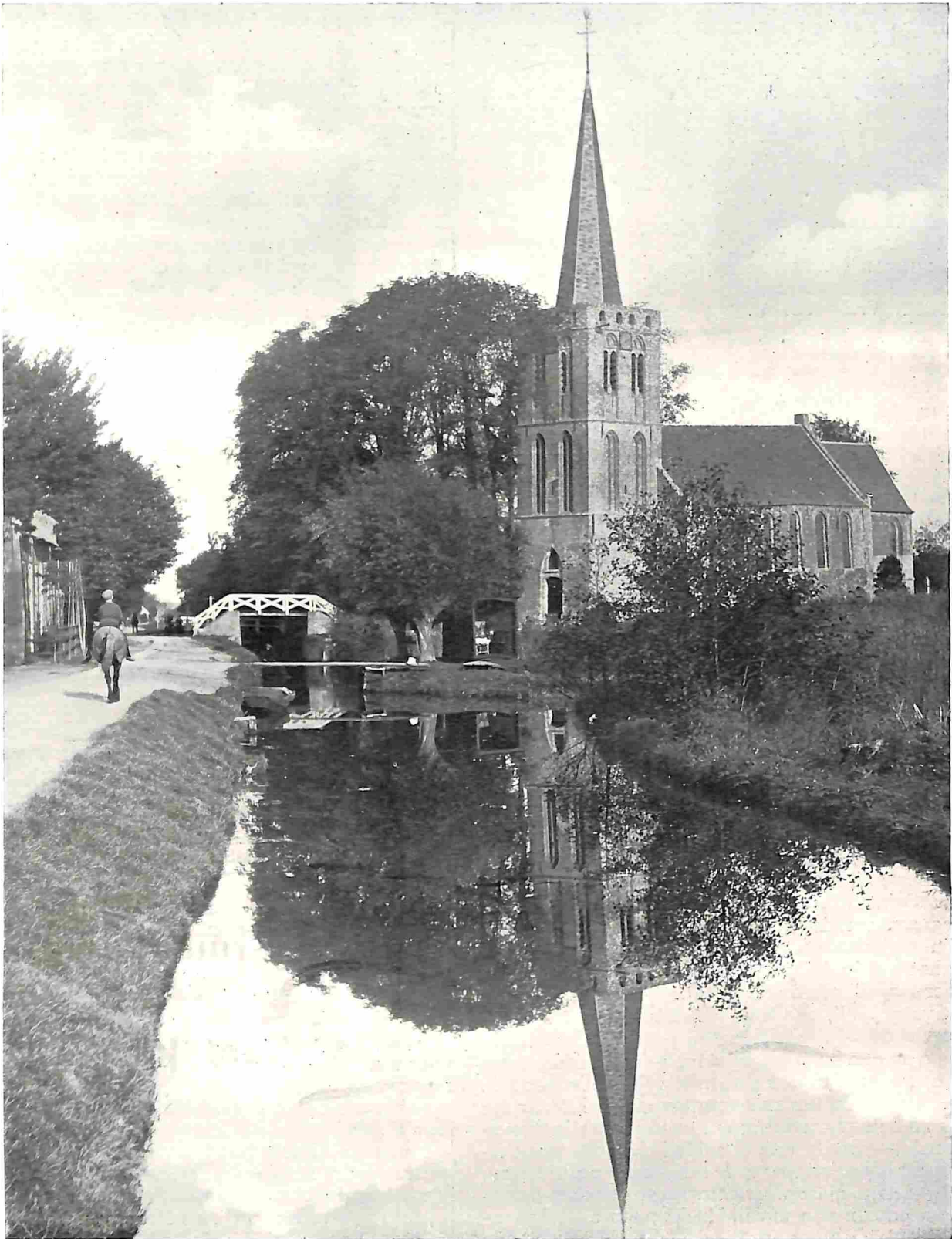

Foto C. Steenbergh

VAARTJE TE KORTENHOEF

Redactrice: RO VAN OVEN

INHOUD:

VAARTJE TE KORTENHOEF (ILLUSTRATIE)	BLZ. 181
GALATEA EN HANS BRIL, DOOR JAN WALCH (16)	BLZ. 182
NAAR HET LUTTERZAND (GEÏLLUSTREERD), DOOR R. H. H.	BLZ. 184—185
OP DEN VUURTOREN VAN DURGERDAM DOOR L. NOOTER	BLZ. 185
UIT HET LAND EN HET LEVEN DER PAPOEA'S (GEÏLLUSTREERD), DOOR A. W. FRANCKEN	BLZ. 186—188
HET EINDE DOOR M. E. BARENTZ	BLZ. 188
CHARLESTON (GEÏLL.), DOOR F. S. BOSMAN	BLZ. 189—191
VOGELSFEER DOOR J. J. V. S.	BLZ. 190
OVER ONGELUKSVOGELS (DE UIL), DOOR GERHARD KREKELBERG.	BLZ. 191
HET JONGE FERRARA. UIT HET POOLSCH, DOOR KAZIMIERZ CHLEDOWSKY (8)	BLZ. 192
KERK TE LANGERAK (ILLUSTRATIE)	BLZ. 192

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Men gelieve alles wat de Redactie van dit weekblad betreft te adresceeren aan de Redactrice Mw. Ro van Oven, Emmastr. 15, Amsterdam, stukken voor de Administratie aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten". Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht, ook achter op de foto's

Nieuw verschenen nummers 25 ets., oudere 50 ets.

GALATEA EN HANS BRIL

(16)

DOOR JAN WALCH

ZEVENDE HOOFDSTUK

PIA FRAUS

DE dag na het feest" heeft een slechte reputatie; hij kan dus allicht meevallen. Dit deed hij wel zeer voor Galatea en Hans Bril, die na een heerlijken slaap zoo verfrist ontwaakten als althans Hans het sinds zijn wederkomst ter wereld nog niet had beleefd; en zooals hij het ook in de atmosfeer van een menschen-stad niet meer voor mogelijk had gehouden. Hij was den vorigen avond, wijl „vermomd", zoo heerlijk zich zelf geweest; — Galatea trouwens ook —, en dan had hij, eenvoudig dóór zichzelf te zijn, nog, op den koop toe, zoo'n wonderbaarlijk succes bij de menschen gehad. Hadden ze niet zelfs aangeboden, hem tot professor, 'n échten professor, te maken? Maar die gedachte was niet de plezierigste; en, wakker in zijn groen-huis-bed liggende — dat 'n ietwat cubistisch bloembed vertoonde — en gezapig oogknippende in nederblik op zijn baard, gooide hij die gedachte maar weer gauw weg; want die betekende weer een oceaen van moeilijkheden; een angstig omzeilen van talrijke klippen, waarop je doende-als-een-wetende griezellig vastloopen kon. Neen, 't was juist zoo heerlijk geweest, niets voor te wenden; kabouter te zijn, en als zoodanig nog te worden gewaardeerd ook . . .

Een fiksche, ietwat bevelende tik op de deur der kamer deed hem opschrikken uit zijn mijmering. Hij ging rechtop in bed zitten, en zoo cordaat mogelijk kraakte zijn stem:

„Wie daar?"

Hij verwachtte het geluid van de ietwat knorrige dienstbode te hooren; al verbaasde 't hem, dat die al zóó vroeg hem kwam

lastig-vallen. Maar die was het niet; het was een mannestem, die kort en zakelijk zei:

„'t Is voor een dringende aangelegenheid, professor. U vindt het zeker wel goed, dat ik even binnenkom".

Het klonk nauwelijks vragend; en de man die zich aldus had aangemeld, wachtte dan ook niet lang, of de vraag ook beantwoord zou worden. Hij draaide eenvoudig de deurknop om, en verscheen in den ingang. „Marx", zei hij op een meer dreigenden dan introduceerenden toon, „particulier detective".

„Mijn naam is Bril", antwoordde Hans, die omgangs-vormen had geleerd; maar wien nooit was bijgebracht, wat brutale indringers zijn, en hoe men daarmee te werk gaat.

Die onervarenheid nu is voor de indringers je ware; de heer Marx was trouwens van dit gilde een lid, dat weinig aanmoediging meer noodig had. Nu voelde hij zich dus volkómen op zijn gemak; sloot de deur, en ging, Hans de moeite eener uitnoodiging uitwinnend, tegenover hem, op een stoel naast het bed zitten, terwijl hij hem strak en onderzoekend aankeek. Hans, van zijn kant, keek even strak en onderzoekend terug. De aanblik was voor hem zoo min geruststellend als aange-naam. De detective Marx was een klein, mager ventje, met een gezicht en een houding, die geschikt waren, nog meer onverschrokken lieden dan Hans angstig te maken. Hij had het kleine, venijnige, afgebeten snorretje, dat meer speciaal tot de uitrusting van een rechercheur behoort; hij was dan ook rechercheur geweest, en had dit deel van zijn equipment in het particulier bedrijf meegenomen. Dit borstel-snorretje was een zoompje boven een dunlippigen, strakken mond, felgesloten, en zich slechts openend voor korte, afgebeten woorden. Een paar kleine, stekende oogjes versterkten den indruk van zijn verschijning, dien men misschien, het best met een scheermes kon vergelijken. Hans voelde althans, dat hij groote kans liep zich te verwonden, als hij met dit exemplaar niet zeer voorzichtig omging.

Ze zagen dan een poosje, als metende elkanders krachten, elkaar aan. De meting viel Marx mee; hij had de zekerheid, dat het eenvoudigste van zijn hulpmiddelen: grove intimidatie, in dit geval absoluut voldoende zou zijn; en begon dus met al de onbeschaamdheid waarover hij beschikte:

„Ik kom u maar es even waarschuwen, dat we u op 't spoor zijn."

Hij wachtte om de uitwerking dezer woorden waar te nemen. Die was echter niet geheel zoo als hij gedacht had. Hans was van den schrik bekomen; zijn gelaat toonde nu enkel verbazing. Verbazing vloeide uit zijn oogen, zonder enig bijmengsel van vrees, en omvatte het mannetje tegenover hem, als betuurde hij een speelgoed-poppetje van verrassende springmekaniek. De detective zijnerzijds zag deze verandering met eenig leedwezen, en trachtte door steeds schrikwekkender de brauwen samen te trekken, Hans in zijn vorigen toestand terug te knippen; toen dat niet lukte, legde hij al de kracht in zijn stem en zijn woordkeus; en zei:

„Doe maar niet, of u me niet begrijpt. Ik wil u maar vertellen, dat ik op 't oogenblik werkzaam ben voor Mr. Stolloway. Begrijpt u me nu?"

„Die naam is me bekend", antwoordde Hans kalm en deftig — hij had manieren geleerd —. „'t Is de varkenskoning niet-waar?"

Dat kwam er op denzelfden volkomen rustigen toon uit; heelemaal niet voor-den-gek-houderig. Maar daardoor dacht de detective natuurlijk, dat Hans hem extra „unvervroren" voor den gek hield; en 't was vrijwel snauwenderwijs dat hij repliceerde:

„Ik merk dat u weet, wien ik bedoel. De millionaire Stolloway".

„Juist", zei Hans; met een vriendelijk toestemmenden knik.

„En daar u zoo goed weet, wie mijnheer Stolloway is, hoef ik u zeker niet te vertellen, waarom ik bij u kom . . ."

„Zegt u 't toch maar", zei Hans, verstrooid en nonchalant; — 't was de pose die hij als de meest doeltreffende had leeren kennen, wanneer hij weer 't spoor eens totaal bijster was. En hij keek onder-de-hand een geleerd boek in, dat hij den vorigen avond, in 't uitzicht op zijn aanstaand professoraat mee naar bed genomen had.

Nu werd Marx volslagen woest; eenopstaand beet hij den nonchalant lezenden, met één been nonchalant wiebelenden Hans toe:

„U weet, dat de Nederlandsche wet gevangenisstraf stelt op ontvoering".

„Ja, ja”, antwoordde Hans, nu plezierig opziende; want daar had hij net een paar dagen geleden over hooren praten. „Ontvoering van minderjarigen, hè!”

„Precies”, brulde de detective; in zijn woede over deze onbeschaamdheid vergetende, dat dit *niet* „precies” het geval was.

„Ja maar” kwam Hans nadenkend; „mijn zuster is niet minderjarig”.

„Uw zuster!” sneerde Marx hoonend. „Dat zullen we nader onderzoeken En „minderjarig” hm Hóe oud is ze dan?”

Hij herinnerde zich niet, dat van de minderjarigheid der arme krankzinnige melding was gemaakt; maar nu die Brill er zelf over begon „Hoe oud moet je zijn om meerjarig, om meerderjarig te zijn?” wedervroeg Hans.

„O — dat wéét u zoogenaamd niet — *Eén-en-twintig jaar, menéér!*”

„Nu”, kwam Hans, opgelucht, „dan is ze meerder, meestjarig”

„Hoe oud is ze dan?”

„Ik weet 't niet precies”

„Ach kom! U weet dus niet precies, hoe oud uw zuster is. Wel, wel! Maar dan toch wel zoo-wát Of dat ook niet?”

De minachtende toon was oorzaak, dat Hans, alle pseudo-menschelijkheid vergetend, zijn uiterste best deed, een juist antwoord te geven. „Nu”, zei hij, — „Zéker één-en-twintighonderd Maar”

De oogjes van den detective begonnen nu te steken als dolken, en den kleinen Hans van-boven-af met vernietigende woede doorpriemend, hoonde hij snerpend:

„Ah! Is dat de nieuwste truc! Krankzinnigheid simuleeren! Jawel! 't Is zeker besmettelijk, hè?”

Maar daarmee schoot hij zijn doel voorbij. Hans was, dat hebben we voldoende gemerkt, een zachtzinnig man; een zeer gedwee professortje, en dat te meer, daar hij zich voortdurend leerling voelde, en, om leerling te kunnen blijven, zich angstvallig voelde in alle eischen der menschen-maatschappij. Maar die kon het ook te erg maken. En dat was het geval, nu hij met het politionele deel ervan in, zoo onzachte, aanraking was gekomen. Te harder moest hem die aanraking treffen na de glorie van succes waarin hij den vorigen avond was ingesluimerd, en die nog als een soort fleurige illuminatie over de wereld-om-hem heen scheen te glanzen. Het gevolg was, dat hij plotseling van innerlijke en uiterlijke houding veranderde; met behulp van een kleine sparteling zijn beentjes buiten den bedrand hevelde, den detective Marx in uiterste gramstoriegheid aanblikte, en toen, voelende dat hij lichamelijk niet tegen hem was opgewassen, zonder een woord te spreken in zijn jongens-pyjama en op bloote voeten de deur uitwandelde; die hij, rustig maar vinnig, achter zich sloot. Hij ging zijn hulp en steun in moeilijke gevallen; Galatea, opzoeken. En zulks zonder iets van die gevaarwording van schaamte, welke een mannelijke *sterveling* bij een dergelijk hulp-zoeken-bij-een-vrouw zou gevoelen. De heer Marx bleef in hooge mate verbluft achter.

Hij wist niet, wat van het geval te denken. Hij had van een buitenlandsch redactie-bureau, waaraan Mr. Stolloway de opsparing zijner *schone* gezellin had opgedragen, een verzoek om inlichtingen gekregen; een sub-opdracht, die bij slagen zéér goed betaald zou worden; — het bureau had zich in alle landen van Europa op dergelijke wijze in verbinding gesteld met dien detective die hun als „de ondernemendste” bekend was; een qualificatie die een euphemisme is voor het tegendeel van bescheiden. Systematisch werkende, bij alle hôtels informeerend naar een kleinen mal-doenden professor en een beeldschoone jonge vrouw, was hij al spoedig de personen in quaestie op 't spoor gekomen. Verder dan inlichtingen verschaffen aan het bureau dat de opdracht gegeven had, ging zijn taak niet; maar hij was een ijverig man, wiens politionele eigenschappen vooral dan tot een hooge potentie kwamen, wanneer er „geld” achter een zaak zat. Terwijl hij het onderzoek naar het al -of niet-aanwezig zijn van die omstandigheid gerégeld als het allereerste deel van de hem opgedragen navorschingen invlijde. En toen hij te dezen tot de heuchelijke ontdekking was geraakt, dat hier niet alleen „geld”, maar „Stolloway” achter school, wat vrijwel de superlatief van *geld* is; was hij onmiddellijk in een paroxysme van ambtsijver geraakt. Dien hij allereerst nog weer even aanwendde om de verhouding van Stolloway tot de dame in quaestie te onderzoeken. Ook alweer iets, dat hem heelemaal

niet was verzocht; hij deed nu eenmaal méér dan men van hem vergde!

Hij had, bij iedere nadere informatie meer van Hans' onnoozelheid overtuigd, intimidatie *de* methode geacht, en die was aanvankelijk ook wel geslaagd, maar nu was 't dan ineens mis Dat is te zeggen: afwachten; en naar omstandigheden handelen. Kon hij die dame, waarmee Stolloway meer dan half verloofd moest zijn, uit eigen hoofde naar hem toe brengen, het bureau dat de opdracht gegeven had, overslaande, dan was dat zeker een pracht-zet. En lukte dat niet, nu, dan kon hij nog volstaan met enkel de verlangde inlichtingen te geven

Niet lang behoefde hij werkeloos te blijven. Na enkele minuten kwam de oude dienstbode hem vertellen, dat mijnheer en juffrouw Brill hem in de eetkamer wachtten.

Hij volgde haar daarheen. En vond den professor in pyjama en zijn zuster in een keurig matineeetje aan een keurig ingerichte ontbijttafel. Galatea verzocht hem, rustig en niet onvriendelijk, plaats te nemen, en te zeggen, wat hij te zeggen had.

De heer Marx was nu wel wat voorzichtiger geworden. Hij zei:

„Me juffrouw, ik ben hier gekomen om even te informeeren, of u de dame is die onder geleide van Mr. Stolloway dezen zomer in Zwitserland heeft gereisd?”

Galatea staarde glimlachend vóór zich uit. Toen zei ze:

„Hans, je bent nog niet gekleed. Derangee je niet; ga je op je gemak verder kleeden, ik zal de zaak wel met mijnheer afhandelen”.

Hans, gehoorzaam kind als hij was, stond op, en ging de deur uit.

Galatea wachtte kalm, tot hij verdwenen was. Toen de deur achter de kaboutertuig gesloten was — de knoppen zaten overal in huis op *zijn* hoogte — zei ze kalm:

„Mijnheer, u zult begrijpen, dat ik uw optreden eenigszins vreemd vind. Mijn broer zei me, dat u een detective is; dus dat weet ik, ook zonder dat u begonnen is met u voor te stellen. En die functie verklaart ook veel nieuwsgierigheid. Maar u is toch wel wat erg onbescheiden”; — ze zei het met een even doorbreken van haar betooverenden lach, die op haar ondervrager zijn gewone werking niet miste. Dit heimelijk constateerende ging ze door, met een héérlijk schalks toontje: „Ja meneerre. . . .”

„Marx”, vulde hij gedwee aan.

„Dank u”, repliceerde Galatea beleefd. „Ik ben juffrouw Brill; u begrijpt, ik zeg het beleefdheidshalve; niet om iemand van een zoo omvangrijke kennis in te lichten”. Het klonk inderdaad enkel eerbiedig. En dat was ook weer min of meer verbijsterend.

„Nu dan; vindt u het” — ze zag hem koket in de oogen — „vindt u het zelf ook niet een beetje onbescheiden, een dame een dergelijke vraag te stellen? Of ze met een zekeren meneer, 'n meneer”

„Stolloway”, kwam Marx even dociel als te voren.

„Dank u”, zei Galatea, ook weer even beleefd En ze wachtte even. Keek weer den heer Marx met een rustigen glimlach aan, een glimlach zoo verwarrend, dat de ander tot een tweede repliek-tempo overging, en een ietwat onbeholpen poging deed om het reeds van grimmig onnoozel geworden gezicht in een contra-glimlach-plooi te verlieflijken. Toen zei ze:

„Kijk es meneer Marx. Gesteld dat ik met 'n meneer”

„Stolloway”

„Dank u. Met 'n meneer Stolloway ervandoor was geweest Want dat bedoelt u, nietwaar?”

Haar blik was nog altijd niet onvriendelijk; maar er was in haar stem een ernstige bijtoon gekomen, dien de heer Marx als een vage dreiging voelde. — Hij knipperde ietwat angstig met de oogen. Het was hem alles *te* elegant en *te* mondain. —

„Enfin, — wat u bedoeld mag hebben, wil ik ook wel daarlaten”, ging Galatea door, zoo nonchalant als dit met behoud der hoffelijkheid mogelijk was. — „Maar vindt u het, in elk geval, *gepast* om een dergelijke vraag te doen; eerst aan mijn besten broer; die, zooals u moet hebben opgemerkt, wat zenuwachtig is; en dan aan die verdachte dame zelf?”

(Wordt vervolgd)

Foto R. H. Herwig

HET LUTTERZAND. EEN SCHITTEREND PANORAMA BREIDT ZICH VOOR ONS UIT ...

NAAR HET LUTTERZAND

We hadden eenige dagen door Overijsels mooie drevens rondgezworven. Belangstellenden maakten ons opmerkzaam op het Lutterzand. Een bezoek daaraan mocht niet achterwege blijven! ☼ Met een vroegen trein gingen we naar Oldenzaal, waar we onder een stortregen arriveerden. De wachtkamer was daarom voorloopig het toevluchtsoord. Lang moesten we er toeven. 't Binnenkomen van de internationale treinen, waarbij telkens de perrondeuren met stevige boomen werden afgesloten, gaf eenige afleiding. ☼ Eindelijk scheen god Pluvius medelijden te krijgen. Langs een binnenweg kwamen we op den Bentheimer straatweg, die — zooals men weet — langs „Het Zwaantje” voert. Reeds hadden een paar handwijzers ons verteld, dat we bij de mooie Lutterbosschen gekomen waren. ☼ Bij den eersten kruisweg na „Het Zwaantje” vertelde een handwijzer van den A.N.W.B. — één van die goede vrienden van elken toerist — dat we links naar Denekamp, rechts naar Losser konden gaan. Rechts zagen we, niet ver af, een mooie standaardmolen. Natuurlijk trokken we daar eerst op af en even natuurlijk vroegen we den molenaar zijn meening over 't weer. 't Zou wel een uurtje droog blijven, was zijn schrale troost. ☼ De weg naar Denekamp is eigenlijk de aangewezen weg om het Lutterzand te bereiken. Men had ons echter verteld, dat verderop nog een ander weggetje, veel schilderachtiger, naar het doel onzer reis voerde. We bleven daarom den Bentheimer straatweg volgen. Hoe we ook speurden, nergens ontdekten we bedoelden zijweg. ☼ Een eind voorbij „De Poppe” staan we eindelijk voor den afsluitboom aan de grens. Een vriendelijke rijksambtenaar blijkt onmachtig ons in te lichten. ☼ Dan maar terug. Juist bij het café „Holland” — geen slechte naam voor het eerste café aan deze zijde van de grens — begint het opnieuw te stortregenen. Blij, dat we tenminste onderdak kunnen krijgen, vluchten we binnen. ☼

De waardin kan ons beter terecht helpen. 't Lutterzand? O ja, daar zijn we vlak bij. We hebben het smalle paadje langs den cafétuin maar te volgen, dan tusschen twee boerderijen door, een oude boerderij links laten liggen, een nieuwe rechts. Verdwalen is onmogelijk. ☼ 't Zal dus wel aan ons gelegen hebben, dat we — toen 't eindelijk droog werd — toch aan 't dwalen raakten. Al spoedig wisten we bij een splitsing niet welken kant we uit moesten. 't Smalle zandpaadje is één modderpoel. Als we niet zoo dicht bij 't doel geweest waren, zouden we misschien nog teruggekeerd zijn. ☼ Op een boerderij vragen we den weg. 't Blijkt, dat we werkelijk verkeerd zijn! Toch kunnen we er zóó ook komen: op drie hooge dennen aanhouden! Na een poosje zien we in de verte blinkend zand. Daar zullen we moeten zijn! Een moeilijke klimpartij door mul zand brengt ons op den top van een heuvel. 't Mag dan een zware klim zijn, de moeite wordt ruimschoots beloond! Een schitterend panorama breidt zich voor ons uit. We staan op den steilen en hoogen rechteroever van den Dinkel, die zich in bochtige kronkelingen een weg door 't schilderachtig landschap baant. 't Blinkende zand wordt afgewisseld door begroeide stukken. Aan den overkant een vlakke weide. ☼ We volgen den hoogen rechteroever. 't Is een moeilijke tocht: heuvel op, heuvel af, meest door 't mulle zand. Op een meer vlak gedeelte verrijst een consumptientje, duidelijk bewijs, dat het Lutterzand in trek is. Nu is 't er eenzaam en stil, logisch gevolg van 't slechte weer. Het mannetje bij de tent klaagt steen en been over de bandeloosheid van de menschen, die „uit” zijn. Gisteren nog hebben een troep jongelui twee van zijn flesschen gebroken! Met de nieuwsgierigheid, velen buitenmensen eigen, informeert hij, waar we vandaan komen. Als hij hoort, dat we in Amsterdam wonen, komt het overtuigend: „O, maar dan moet je vast het kampeerhuis bezoeken, daar zul je veel van

je vrindjes vinden!" In zijn landelijken eenvoud veronderstelt hij, dat alle bewoners der hoofdstad elkaar kennen. En dan zijn er nog Amsterdammers, die meenen, dat hun stad een wereldstad gaat lijken! Juist komt een vrachtauto het zand oprijden. Die brengt alle dingen, noodig voor het kampeeren. 't Is voor den zwaren wagen een heel ding om door het mulle zand te komen. De auto heeft de zandweg gevolgd, die naar den straatweg van Losser naar Denekamp leidt. Zooals we straks reeds zagen, is dat de officiële toegangsweg tot het Lutterzand. Handwijzers maken verdwalen onmogelijk. 't Blijkt een schilderachtige weg te zijn, tweemaal door een pittoresk bruggetje onderbroken. R. H. H.

Op den vuurtoren van Durgerdam

TOEN de huidige lichttoren van Durgerdam met zijn schitterend licht in 1700 als een simpele vuurtoren of -baak

ter wereld kwam, was hij vierde lid in 't geslacht der wachters, die met hun turvenvuur bij nacht den weg aangaven van Texels reede naar Amsterdams haven. De andere drie waren geplaatst te Enkhuizen, te Urk en op Marken. In schitterenden staat kan de verlichting van den zeeweg Texel-Amsterdam in dien ouwen tijd niet geweest zijn. Een uur na zonsondergang met hun verlichtenden arbeid begonnen, legden ze al een uur voor zonsopgang er 't bijtje bij neer en... gedurende de maanden Mei, Juni, Juli en Augustus genoten de wachters van een ongestoorde vakantie Gemoedelijke tijd toch! Bij nacht licht geven, bij dag uitzien over 't wijde zeevlak, dat is 't bestaan van zoo'n steenen gevaarte, en onze Durgerdammer zag meer afwisseling om zich heen dan zijn drie verlichtende broeders. 't Dichtst bij de hoofdstad gelegen, op het punt waar alle Zuiderzeeroutes samenkwamen, zag hij de vaart over de Zuiderzee in zijn volle verscheidenheid. Maar dat niet alleen. Gelegen dicht bij Pampus, de plek waar volgens Antonides het IJ „deerlijk quynde aen zijn vervuilde longen, was hij getuige van de pogingen om te zwaar geladen buitenvaarders over de bank te helpen! We zeggen *over*, moesten eigenlijk zeggen *door*, want Pampus was niet een zandbank, veeleer een slibkuil, die de vaart der schepen meer remde dan stuitte. Men vond er weeke klei, zóó week „dat men met een stok wel 85 palmen of dertig voeten in denzelfen kan steken". Denk nu een schip, dat iets dieper treedt dan 't water op Pampus staat, en ge ziet het eenige voeten diep door 't weeke slib glijden, met vermindering van vaart en groot gevaar van uit den koers te raken. Dat moet voorkomen en daarvoor gebruikt men waterschepen, bidders met waterballast, kleine slee-

Foto R. H. Herwig

HET LUTTERZAND. DE DINKEL MET RECHTS DEN STEILEN EN LINKS DEN LAGEN OEVER

pertjes, die het schip in de juiste richting moeten houden. Zonder hun hulp zou het allicht „om de Noord of Zuid geraken en alzoo naar den harden grond kruipen, hetwelk het overkomen niet zal bespoedigen". Een mooi gezicht dat fiere zeeschip en die kleine sleepers met hun gebogen masten en 't sierlijke palmpaaschje in top. Ze brengen heel wat schepen in beide richtingen door 't Pampusslib en leveren hun schippers een ruim stuk brood. Maar het glanspunt der Pampusbeweging is toch het overbrengen van een op kameelen staand schip. Vóór de stad, op stroom, hebben deze twee halve droogdokken zich aan 't vaartuig vastgeklemd, het onder 't leegpompen opgetild en zoo ondersteund, terwijl het zooveel mogelijk met eigen zeilvermogen vaart maakte naar den mond van 't IJ. Nu komen de waterscheepjes toeschieten, hechten zich aan den sleepkabel en sleepen met

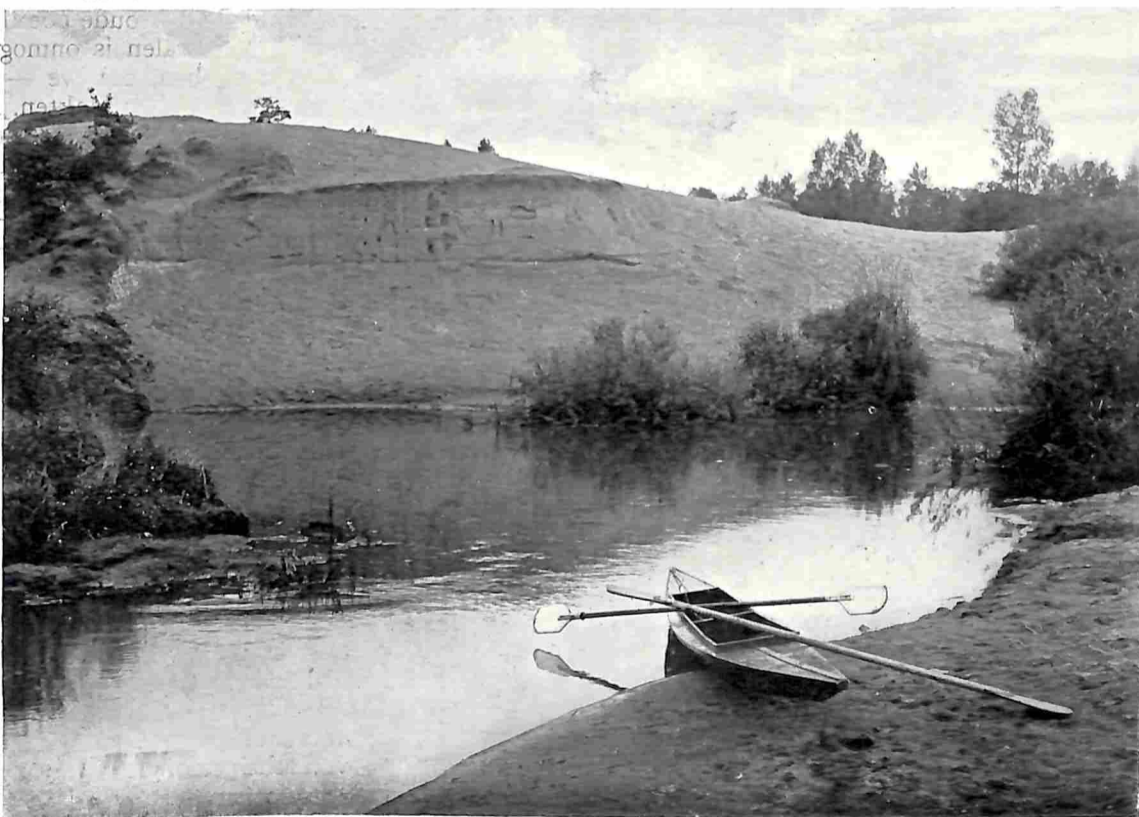

Foto R. H. Herwig

HET LUTTERZAND. BIJ DEN DINKEL

een frisch gangetje schip en kameelen door de hindernis naar de Kuil van Marken, waar zij hun sleepkabel laten glippen en 't schip zijn kameelen laat zinken, om verder met eigen kracht naar Texels ree te koersen. ☒ De Oostinjevaarders, de Straatvaarders, de fregatten en corvetten der marine, dat zijn de hoofdfiguren in het zeegezicht, bij Durgerdam, dat verder is gestoffeerd met botters en pramen en tjalken en kagen. De laatste zijn binnenvaartuigen, die als lichters dienst doen en een deel van de lading der buitenvaarders van of naar Texel overbrengen. Het Noordhollandsch Kanaal eerst, het Noordzeekanaal daarna, hebben de groote vaart naar zich toetrokken. In 1827 is de laatste scheepskameel gesloopt, toen waren de waterschippers reeds overgegaan naar het visschen van bot. De Zuiderzee is in een echt binnenwater verkeerd, nog met veel afwisseling, maar niet meer met de sprekende zeegezichten uit den ouden tijd. ☒ Wie zich van scheepskameelen en waterschepen een juist denkbeeld wil maken, kan dat doen met behulp van modellen in 't Rijksmuseum, en in dat voor de Scheepvaart, maar 't best toch in het eerstgenoemde.

L. NOOTER

Uit het land en het leven der Papoea's

HOEWEL de interessante wetenschappen, welke *Ethnologie* en *Ethnographie* heeten, dank zij een schier onafgebroken onderzoek gedurende de laatste tientallen van jaren in alle werelddeelen ¹⁾, op een belangrijke evolutie kunnen bogen, wachten er niettemin in sommige verre uithoeken der aarde nog velerlei volkomen onaangeroerde problemen op beider gebied hunne oplossing. Een vruchtbaar exploratieterrain voor de beoefenaars van genoemde vakken vormt zonder twijfel het grootste, doch tevens geheimzinnigste eiland ter wereld, met name Nieuw-Guinea, dat in zijn bijkans ontoegankelijk binnenland heel wat wetenswaardigs betreffende het leven en streven zijner zonderlinge bewoners — de Papoea's — zorgvuldig, als een kostbaren schat, verborgen houdt. — Toch is het reeds zoo nu en dan aan enkele stoutmoedige onderzoekers reizigers mogen gelukken, een tipje van dien sluier op te lichten, en hetgeen zij daar voorloopig aan den dag brachten is inderdaad hoogst belangwekkend en zelfs van dien aard, dat de bibliotheken der beide nog jeugdige zuster-wetenschappen — de *Ethnologie* en de *Anthropologie* — in de toekomst niet weinig omvangrijk beloven te worden ²⁾! ☒ Onder *Papoea's* ³⁾ wordt in het algemeen verstaan de gezamenlijke inlandsche bevolking van Nieuw-Guinea en omliggende eilanden. Dit zijn echter meerdere, in taal, zeden en gewoonten sterk van elkaar

1) Natuurlijk heeft hier de Wereldoorlog duchtig zijn invloed ten kwade doen gelden! 2) Daarnaast bestaat nog de nieuwere *Anthropogeographie*, een buitengewoon interessant onderdeel der *Geographie*, gewijd aan de bestudeering van den wederkeerigen invloed, door den *Mensch* en de *Aarde* op elkander uitgeoefend. 3) De juiste betekenis en herkomst van dit woord is onzeker, sommigen kennen het echter verwantschap toe met het Maleische *poca-poca*, dat *kroesharig* beteekent.

afwijkende stammen, zoodat de naam volstrekt niet als die van een bepaald volk, doch veeleer in algemeenen zin beschouwd moet worden. ☒ Niet het minst merkwaardig zijn de inboorlingen van zuidelijk en zuidoostelijk Nieuw-Guinea, of wel uit het 235.000 vierk. kilometer beslaande Papoea-territorium ¹⁾, dat in Augustus 1920 met het voormalige Duitsch Nieuw-Guinea werd vereenigd tot de kolonie Nieuw-Guinea. We willen den lezers van „Buiten” in dit artikel het eenen ander over de zonderlinge levensgewoonten van enkele stammen uit deze landstreek mededeelen. ☒ Nieuw-Guinea wordt door de 160 kilometer breede en met talrijke eilandjes als bezaaide Torres-sstraat van het Australische vasteland gescheiden. Deze zee-engte vormt de verbinding tusschen de westelijke Alfoeren Zee en de Oostelijke Koraalzee, welke

Foto Frank Hurley

BIJ DE PAPOEA'S. EEN TOOVENAAR DER PAPOEA'S

laatste onder den naam van Papoeagolf aan Papoea-territorium een sterk ingebogen kustlijn verschaft. Talrijke rivieren, waaronder verscheidene, wier bronnen en juisten loop men tot heden tevergeefs op de kaart zal zoeken, storten haar leemhoudend water in deze ondiepe baai uit. De belangrijkste is de Fly, die gedeeltelijk de grens met Nederlandsch Nieuw-Guinea vormt, zich tot een ruime delta — waarin tallooze weelderig begroeide eilandjes — verbreedt en aldus in het westelijk deel van de Papoeagolf uitmondt. — Vooral de kust van het oostelijke schiereiland is dicht bezet met dorpjes en nederzettingen van inboorlingen; de voornaamste plaats is Port Moresby met het nabijgelegen Granville, waar de hoofdzetel van het bestuur gevestigd is. Een bezoek aan zulke „waterdorp” mag hoogst interessant heeten: de primitieve woningen zijn meendeels hoog boven het water op palen gebouwd en samengesteld uit allerlei soorten hout en twijgen. Men „beteekent” ze, door een zeer wankel laddertje, bestaande uit een plank met gaten, op te klimmen en daarna door een vierkant gat in den vloer naar binnen te kruipen. Veel meubilair moet men er niet verwachten: dit is vrijwel door een slaapstee van gevlochten palmbladeren en eenige blokken hout, voor allerlei doeleinden, gecompleteerd. Om van het eene huis naar het andere te komen, moet men minstens over eenigen acrobatischen aanleg beschikken, daar het verkeer onderhouden wordt! Om den vasten wal te bereiken, bedienen de Papoea's zich van hun lange, smalle kano's, die overal gereed liggen; de afbeelding op bladz. 187 geeft den lezer een zeer goede voorstelling van dit alles. ☒ De kleeding der inboorlingen is over het algemeen nog primitief en dikwijls vrij uiteenlopend bij de verschillende stammen. Ze bestaat meestal uit niet veel meer dan een uit vezels of boomschors vervaardigden gordel, ook is hier en daar een lendenbedekking van schelpen of gras in zwang. Sommige leden van het schoone

1) Onder *territorium* (grond- of rechtsgebied) wordt in Australië en in Noord-Amerika een gebied verstaan, dat geen voldoende bewoners bezit om een staat te vormen.

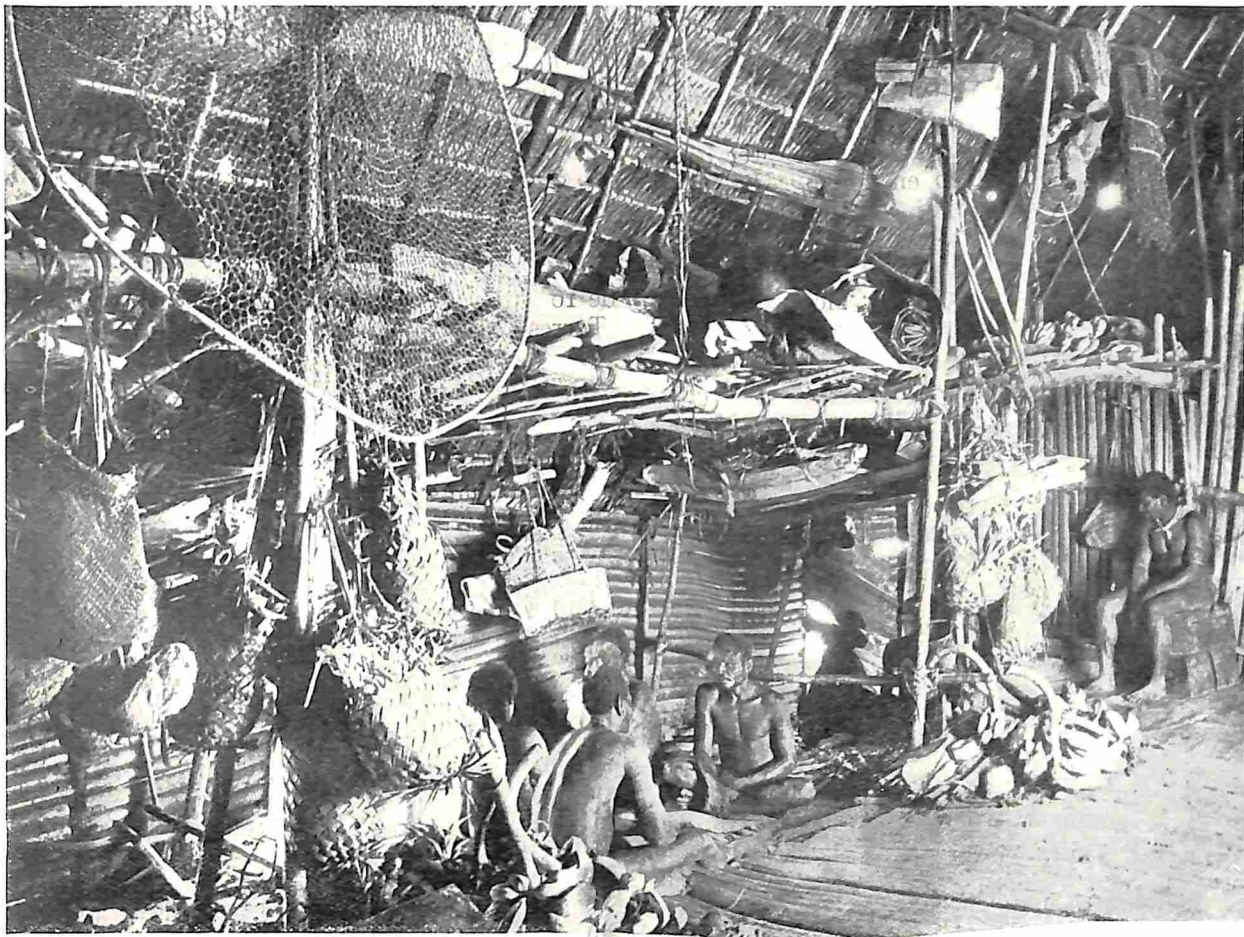

Foto Frank Hurley

BIJ DE PAPOEA'S. INTERIEUR VAN EEN VOOR ALGEMEEN VERBLIJF BESTEMD „GROOT HUIS” TE ADURU IN PAPOEALAND

geslacht doen ons door het dragen van vijf of zes rokken over elkaar eenigszins aan onze vaderlandsche visschervrouwen denken, doch het daarvoor verwerkte materiaal is slechts . . . gras! De vrouwen van den stam der Mailus onderscheiden zich zelfs door het dragen van . . . een broek! — Van overheidswege en door de zendelingen, die overal langs de kust hun nederzettingen hebben, wordt in de laatste jaren sterk op meerdere bedekking van het lichaam aangedrongen, zelfs met behulp van oude, afgedragen, Europeesche kleeren! Hetgeen hiermee bereikt wordt, schijnt evenwel in vele opzichten — vooral wat de zedelijkheid aangaat — niet aan de verwachtingen te beantwoorden. Men zou mijns inziens ook vrij wat beter doen, met dit zuiver natuurvolk, voor zoover het de diep ingewortelde conservatieve begrippen aangaande het dagelijksche leven betreft, te laten zoals het is en desnoods alleen maar pogingen aan te wenden tot het aankweken van een meer evenwichtig geestelijk leven! Met zijn overige toilet is de Papoea gauw klaar! Dit bestaat hoofdzakelijk uit de verzorging van den omvangrijken haardos, welke geregeld met cocosvet ingesmeerd en zorgvuldig met den kam bewerkt wordt. Wat de zindelijkheid aangaat, hiermee is het beter gesteld dan men allicht zou verwachten: er wordt veel gebaad, doch, naar vermoed wordt, minder uit oogpunt van hygiëne, dan wel uit dat van noodzakelijke afskoeling in het heete klimaat. In enkele dorpen aan de kust hebben de vrouwen het op het gebied van pottenbak-

zijn! Hoewel de beschaving natuurlijk ook hier het gebruik van het mes meebracht, bedienen de meeste inboorlingen zich toch nog steeds bij voorkeur van het gereedschap, dat zich in deze landen — wie weet hoeveel eeuwen reeds — wist te handhaven, namelijk van scherpgekante zeeschelpen. Wat de godsdienst betreft, deze bepaalt zich bij de meeste stammen — voor zoover ze nog niet „bekeerd” zijn — tot een primitieve vereering der voorvade-

ken zeer ver gebracht; natuurlijk wordt alles geheel uit de hand vervaardigd, doch sommige modellen zijn bepaald fraai van vorm en afwerking te noemen. De producten van haar kunst worden niet alleen voor eigen gebruik bestemd, doch de inboorlingen reizen er de geheele kust van Papoealand mee af, om ze bij andere inlanders tegen sago — het voornaamste voedingsmiddel — in te ruilen. Daar bijna ieder dorp er zich op beroemt, er een andere vocabulaire op na te houden, zal de conversatie bij dezen handel zich waarschijnlijk wel meer dan eens tot het „Volapuk der Gebaren” beperken! — De voornaamste industrie is echter het vervaardigen van kano's en wapens, onder welke laatsten de speren, knotsen en pijlen dikwijls van een angstverwekkende soliditeit

Foto Frank Hurley

BIJ DE PAPOEA'S. HULA, EEN OP PALEN GEBOWD „WATERDORP” AAN DE KUST VAN PAPOEA-TERRITORIUM

ren, doch in vele dorpen doet men dat weer op heel verschillende manier. Waar het bestuur in de moeilijk toegankelijke binnenlanden zijn invloed kan doen gelden, is het vreeselijke gebruik van het „koppensnellen” natuurlijk afgeschapt en op poene van strenge straffen verboden, doch nog steeds worden de vroeger „gesnelde” schedels — de erfenis der vaderen — als heilige reliquieën trouw bewaard. De afbeelding op bladz. 000 toont ons zulk een schedelrek van ergens diep in het binnenland; welke afschuwelijke geschiedenissen van moord en bloed zouden deze zesendertig grijnzende koppen, indien ze eens spreken konden, wel kunnen verhalen? Naar het aantal, dat de Papoea er van bezit, wordt bij zijn landgenooten zijn maatschappelijke positie afgemeten. 's Lands wijs, 's lands eer! — De vijf vreemdsoortige schilden onder het schedelrek stellen de geesten van afgestorven familieleden voor. Ze worden *gope's* genoemd en zijn dikwijls zeer kunstig bewerkt en beschilderd met de gelaatstrekken van de betreurde dooden. Op den grond liggen elf schedels van zwijnen, vermoedelijk als offer daar neergelegd, doch evenzoo getuigende van de bewaamheid van den eigenaar als jager. — Sommige Papoea-stammen stellen zich niet tevreden met het bewaren hunner buitgemaakte schedels in natuurlijke staat, doch versieren(?) ze met behulp van schelpen en verschillende soorten gekleurde zaden. De met klei opgevulde oogkassen en de van hetzelfde materiaal vervaardigde lange neuzen verschaffen aan deze voorwerpen inderdaad een afschuwwekkenden aanblik. Vaak worden de schedels van de naaste bloedverwanten op dezelfde wijze in het „huisarchief” tentoongesteld.

(Wordt vervolgd)
A. W. FRANCKEN

Het einde

JOHAN Hill's einde naderde snel. Het was niet meer een kwestie van dagen of uren, maar van minuten. Het speet hem geweldig. Hij zou niet langer zijn macht kunnen misbruiken om de zwakken te onderdrukken en de weerloozen te martelen; hij zou zijn rijkdom niet meer kunnen aanwenden om anderen te verarmen; zijn invloed om geluk te vernietigen. In heel zijn leven had hij niet anders gedaan. En nu, voor het einde kwam, zou hij nog één boosaardigen streek kunnen uitvoeren, één arme ziel pijnigen. ☼ Op het oogenblik lag hij onbewegelijk in het ruime bed, in de groote, kille kamer, in het huis waarin reeds de stilte des doods waarde. Naast hem zat zijn vrouw, een rustige gestalte in een nauwsluitende zwarte japon en veegde soms het klamme zweet van zijn voorhoofd; dan weer bracht zij den verkoelenden drank aan zijn lippen. Zij moest eens mooi zijn geweest; verstand en goedigheid spraken uit de groote, bruine oogen; diep lijden uit de groeven op haar gelaat. ☼ Nu keek de zieke op. Een boosaardige gloed glansde in zijn oogen. „Jane!”

„Ja, John”. „Ik moet je een bekentenis doen”. „Rust liever. Het zou je slechts vermoeien. Ik verlang niets te weten. Spaar je krachten”. „Wees niet bevreesd. Het zal mij goed doen. Luister. Herinner jij je Ronald Darrell?” „Ik herinner mij hem zeer goed”. ☼ „Dat wil ik graag gelooven. Hij was heel anders dan ik, hè? Ronald Darrell, de hartelijke, sympathieke, goede kerel, de onkreukbaar eerlijke beursman. En wat je natuurlijk niet wist, want daar was je te stom voor, de man die medelijden met je had; meer dan dat, die van je hield. Weet je wanneer en hoe hij gestorven is? ☼ „Ik heb het gehoord. Hij is zes weken geleden gestorven. Hij heeft zelfmoord gepleegd”. „Juist. Zes weken geleden. Een week voor mijn hartkwaal zich geopenbaard heeft. Maar je weet misschien niet waarom hij zelfmoord gepleegd heeft? Ik zal het je zeggen. Ik heb hem er toe gedreven. Ik zag de groeiende liefde in zijn blikken. Ik voorzag dat de tijd zou komen waarop ook jij dit zou bemerken. Dan zou je bedenken hoe veel gelukkiger je leven kon zijn aan de zijde van zoo'n man. Met mij ben je gehuwd omdat je er toe gedwongen was; omdat ik het in mijn macht had je vader te ruïneren, tot den bedelstaf te brengen. En ik wou je tot vrouw hebben, omdat je mooi was en omringd door knappe jonge mannen die je tot levensgezellin begeerden. Maar ik ben oud en jij bent nog jong. Ik voorzag, dat ik vóór jou zou sterfen en dan zou je met hem gelukkig kunnen worden. En mijn geld zou jelui rijk maken; jelui zoudt ervan genieten. ☼ Dat mocht niet gebeuren. Ik legde mij er op toe Darrell's vertrouwen te winnen. Ik gaf hem nuttige wenken en goeden raad. Hij volgde mijn adviezen en telkens bleek, dat ik hem goed geraden had. In dien tijd verdiende hij veel geld. Hij was op weg een rijk man te worden en hij had een onbepert vertrouwen in mij. Toen

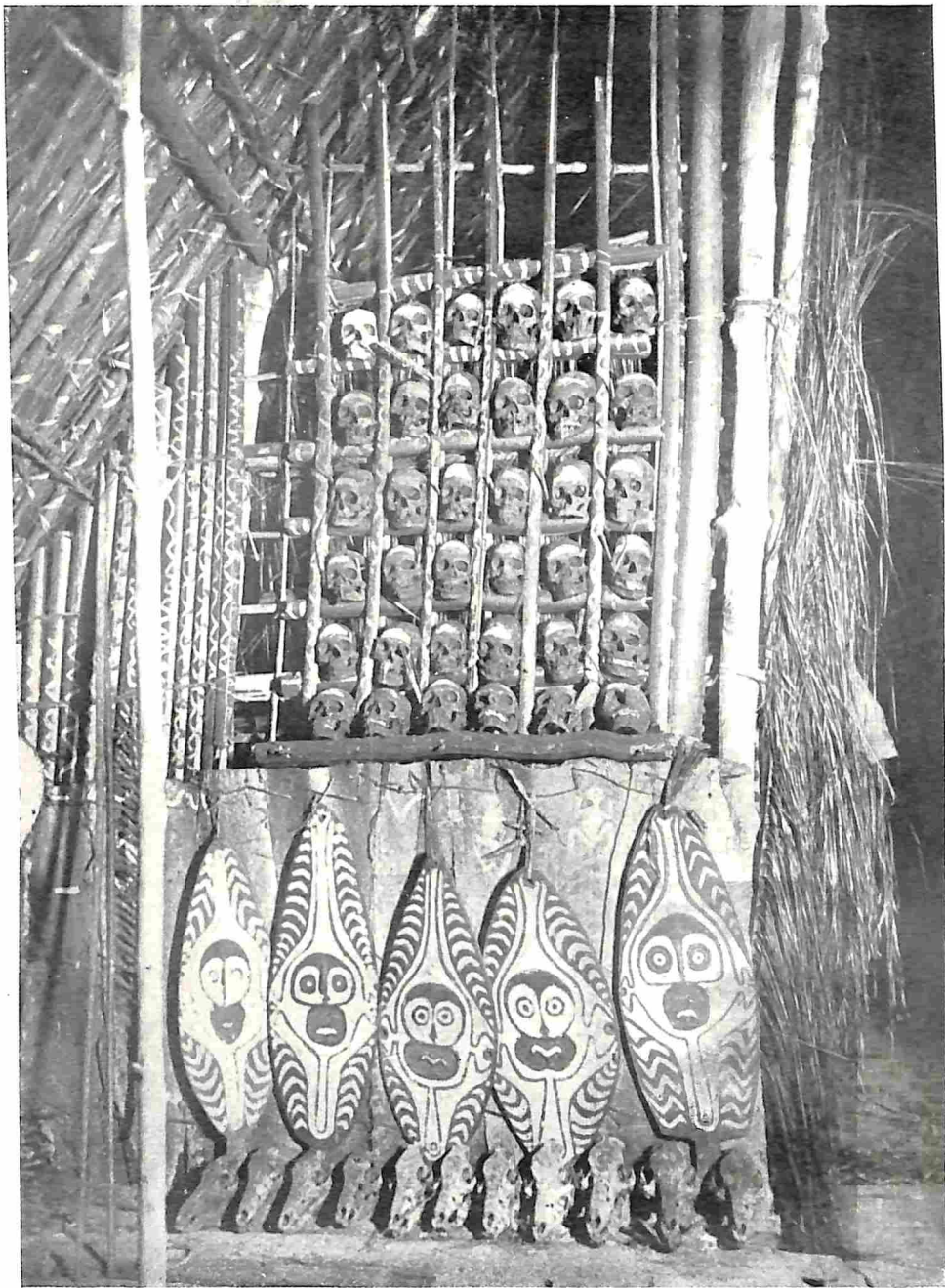

Foto Frank Hurley

BIJ DE PAPOEA'S. EEN SCHEDELREK MET GOPE'S EN ZWIJNSKOPPEN: HET KOSTBAARSTE BEZIT VAN DEN PAPOEA

was de tijd rijp voor mijn plannen. Ik verleidde hem tot allerlei gewaagde speculaties, verwikkelde hem in verschillende „louche” ondernemingen. Ik zorgde er wel voor zelf buiten schot te blijven. Al mijn geld, al mijn invloed, al mijn connecties gebruikte ik om hem steeds dieper en dieper in den put te duwen, waarin ik hem geworpen had. ☼ Tenslotte werd hij op een ochtend wakker en zag dat hij niet meer aan zijn verplichtingen zou kunnen voldoen. Zijn ongerepte eervolle naam zou in de lijst der faillieten worden opgenomen, zijn reputatie als eerlijk man zou verloren gaan. Nog was redding mogelijk. Door alles op te offeren wat hij bezat zou hij zijn schuldeischers bijna ten volle kunnen afbetalen. Er ontbraken nog slechts enkele duizenden Ponden aan. Wanhopig stormde hij mijn kamer binnen. Hij smeekte mij hem te helpen. Eenmaal uit dit gevaar, zou hij werken zoo als nog nooit iemand gewerkt had om mij alles tot den laatsten cent terug te betalen en voor zichzelf weer een toekomst

op te bouwen. Ik weigerde. Ik zei, dat ik het geld niet beschikbaar had. Ik bleef weigeren, ook toen hij zei, dat hij die schande niet zou kunnen overleven. Toen ging hij weg. Twee dagen later vonden zij zijn lijk in de rivier." "Zijn vrouw bleef onbewegelijk — en schijnbaar onbewogen — naast het bed zitten. „Je schijnt je er niet veel van aan te trekken” zei de zieke honend. „Het heeft mijn hart gebroken”, sprak zij nu zacht. „Nu weet je wie hem in den dood heeft gedreven”. „Dat wist ik al zes weken geleden. Ik heb hem gesproken voor hij tot dien noodlottigen stap overging. Hij kon niet gelooven aan je slechtheid, maar ik doorzag je duivelsch spel onmiddellijk”. „Dus je wist het. En stond er machteloos tegenover”. „Niet machteloos. Want toen ben ik begonnen je langzaam te vergifigen. Dat is de „hartkwaal” waaraan je nu sterft”. „Met een schok vloog de stervende omhoog. Toen viel hij slap neer. John Hill had opgehouden te leven. Met kalme handen legde zijn vrouw het lichaam recht en bedekte het gelaat met het laken. „Toen haalde zij uit de lade van haar schrijftafel het portret van een knappen, jongen man met groote oogen, die haar trouwhartig aankeken. Hartstochtelijk kuste zij die beeltenis en brak in onbedaarlijk snikken uit. BARENTZ

CHARLESTON

CHARLESTON ligt in den Amerikaanschen Staat Zuid Carolina en draagt den bijnaam van „America's Most Historic City”. De stad bevat talrijke mooie oude gebouwen, in den zoogenaamden kolonialen stijl opgetrokken; wereldberoemd zijn haar prachtige smeedijzeren hekken. Niet ten onrechte noemen de Amerikanen deze plaats America's Most Historic City. In het Zuiden der stad, waar nu „The Battery” zich bevindt, viel ten tijde van den Amerikaanschen burgeroorlog het eerste schot. Charleston kan als typeerend gelden voor die fijne, sobere soort luxe, die voor den Burgeroorlog in Amerika op meer plaatsen te vinden was. Toen kende men nog geen modernen massa-bouw, nog geen verkeersproblemen noch wolkenkrabbers. In het Zuiden heerschte toen reeds een vrij groote welvaart, welke zich in den weelderigen bouw van vele woonhuizen en openbare gebouwen afspiegelde. Vele oude huizen en grimmig uitzierende forten dragen nog heden ten dage de sporen van de verwoede gevechten, die daar geleverd zijn; van Fort Sumter werd bij het begin van den langen en bloedigen Burgeroorlog het eerste schot afgevuurd. Niet zelden kan men het geboortehuis van vele beroemde patriotten uit dien tijd nog ontdekken, half bedolven onder een weelderigen, haast tropischen groei van planten en boomen. Ook bemerkt men er heden ten dage nog die bijzondere soort van verknochtheid, welke er tusschen heer en knecht bestaat, een verhouding, welke ook voor den Burgeroorlog de slavernij in de Zuidelijke Staten in werkelijkheid minder hard deed zijn, dan sommigen uit de Noordelijke Staten het deden voorkomen. In 1670 werd Charleston gesticht; jaren lang was het een centrum van cultureelen bloei in de Zuidelijke Staten. Na den Burgeroorlog ging het tijdelijk achteruit, alsof de bewoners in een soort verdooving vervielen. De laatste jaren zijn echter door een groote opleving gekenmerkt. Men trekt er uit het barre, koude Oosten en Noorden heen om er den winter door te brengen; breede autowegen zijn aangelegd; groote hotels zijn verrezen op de plaatsen, waar eens de oude herbergen, izoo rijk aan historische herinneringen, gelegen waren. Men

CHARLESTON. DE VERMAARDE SMEEDIJZEREN HEKKEN

heeft er echter voor gewaakt, die oude gebouwen, welke van oudsher de trots en glorie van Charleston vormden, zorgvuldig voor verval te behoeden. De St. Michael's Kerk welke zowel George Washington als Lafayette binnen haar muren heeft gezien, werd in 1752 gebouwd. De St. Phillip's Kerk, welker bouw in 1723 werd beëindigd, had gedurende eeuwen in haar toren een licht, dat dienen moest om de schepen op zee tot baken te dienen. Naast de Kerk ligt Edward Rutledge be-

Foto Geo W. Johnson

CHARLESTON. DE MAGNOLIA-TUINEN. ACHTER HET SPAANSCH MOOS OP DE CYPRESSEN ZIET MEN WISTERIABLOEMEN

graven, een der onderteekenaars van de Onafhankelijkheidsverklaring. Ook vindt men in Charleston de Kerk der Hugenoten, de Fransche Protestanten, de eenige kerk dezer secte in de Vereenigde Staten. Een der merkwaardigste oude gebouwen is het in 1703 gebouwde Kruithuis, waarin gedurende de revolutie het kruit bewaard werd. Als verdere historische plaatsen dienen genoemd te worden Fort Sumter en Fort Moultrie, hetwelk in 1776 den aanval van een sterke Britsche vloot afsloeg. Het gebouw aan het einde van de Broad Street werd in 1771 als Beurs in gebruik genomen; in Juli 1774 vormde het Provinciale Congres daar het eerste onafhankelijke bestuur op het grondgebied der Unie. In 1791 was George Washington aanwezig als gast op een bal, dat daar gegeven werd. Ook op de Batterij, een weg langs de zee, bevinden zich vele mooie oude gebouwen. Het oudste museum, de oudste bibliotheek en de oudste Kamer van Koophandel zijn eveneens in Charleston gevestigd. Zoowel wij hierboven reeds schreven, wordt de plaats thans veel in den winter bezocht. De zomerwarmte wordt getemperd door koele winden, terwijl de Golfstroom en de warme Zuidelijke zonnestraling in den winter een zacht klimaat waarborgen. De stad ligt op een schiereiland tusschen de mondingen van de Ashley en Cooper rivieren, welke tesamen een prachtige baai vormen.

Duizenden komen hier elk jaar de wereldvermaarde Magnolia en Middleton Place tuinen bezoeken. Van begin Februari tot einde April vindt men in die tuinen de schitterendste bloeiende Camellia Japonica en Azalea. Meer dan honderdduizend planten staan dan in vollen bloei, en leveren een nergens ter wereld geëvenaard schouwspel op. De Middleton Place tuinen werden in 1750 aangelegd, evenals de Magnolia tuin. Niemand minder dan de bekende Engelsche schrijver John Galsworthy zeide, dat de Magnolia Gardens de mooiste plaats in de wereld is. Behalve langs groote autowegen, waaronder de Atlantic Coastal Highway, de Dixie Highway en de Appalachian Way, is de stad ook langs den waterweg van Quebec naar Florida te bereiken; en groot vliegveld ligt in de nabijheid. Ook het moderne industriele leven heeft zijn stempel op Charleston gedrukt; in en nabij de stad vindt men meer dan 150 fabrieken, olieraffinaderijen, kunstmestfabrieken, textielabrieken en houtzagerijen. Vier spoorwegondernemingen, de Atlantic Coast Line, de Southern Railway, de Seaboard Air Line en de Charleston and Western Carolina doen de stad aan. Geregelde stoomvaartverbindingen bestaan tusschen Charleston en New-York, Boston, Baltimore en Florida. Doch te midden van al die teekenen van moderneren vooruitgang is de stad het meest trotsch op die oude gebouwen, welke haar den naam van America's Most Historic City hebben verleend. Men heeft wel eens gezegd, dat vanaf het dak van het hoogste kantoorgebouw men op meer historische plekken neerziet, dan ergens anders in de Unie te vinden zijn. Nagenoeg geen plekje is er in deze stad te vinden, dat geen aandeel heeft gehad in de vorming van de geschiedenis der Grooten Republiek.

CHARLESTON. SMEEDIJZER HEK

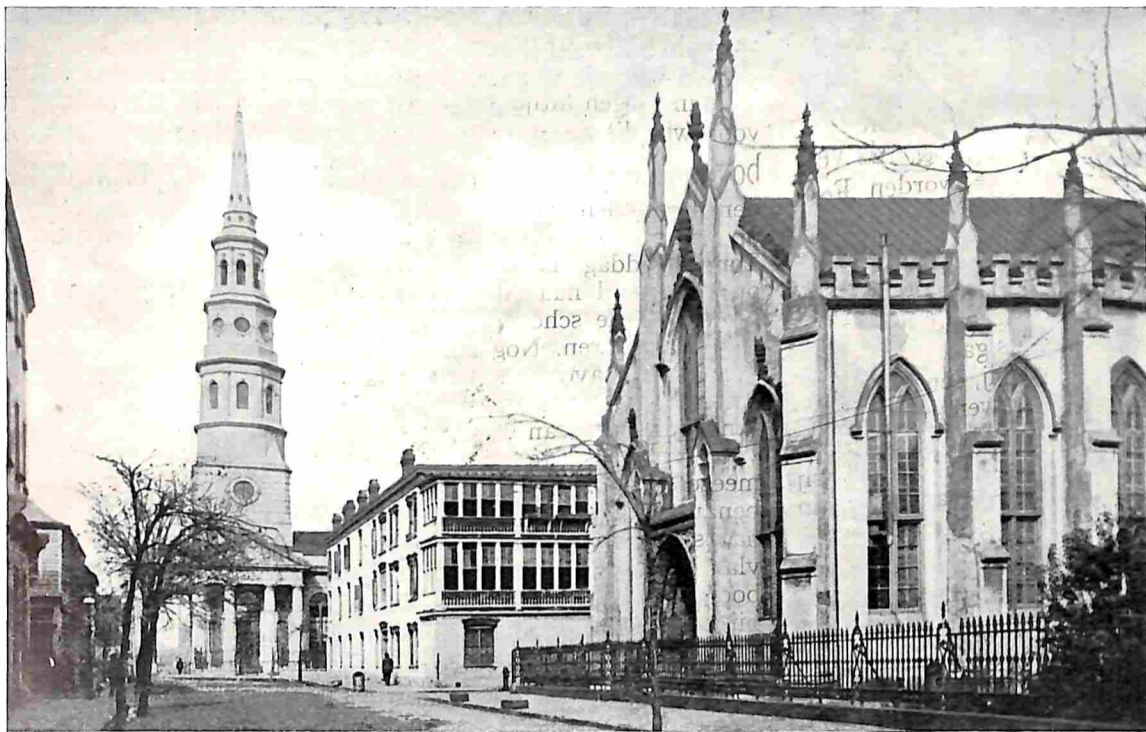
F. S. BOSMAN

VOGELSFEER

MAKEN de dingen, de doode en de levende dingen, altijd op ons denzelfden indruk? Slechts de nuchterling en de dorre studeerkamergeleerde zal hier bevestigend op antwoorden. Doch de meeste menschen zien en voelen sfeer om de dingen heen en niets is zoo veranderlijk als „sfeer”. Dit geldt ook terdege op

het terrein van vogelstudie, van vogels-zien. Er zijn ook natuuronderzoekers, voor wie de vogels en de dieren in 't algemeen slechts dood studiemateriaal zijn. Zij vertoonen in hun oogen altijd hetzelfde beeld. Gelukkig is degene, voor wie dit anders is. Nog zie ik m'n eerste lepelaars boven Weesp doelbewust overtrekkend, zilver-glanzend in den stralenden zonneschijn. Nog doemt voor mij het beeld op van de tientallen ooievaars op een heeten nazomerschen Zondagmiddag boven de daken van Kampen geluidloos opschroevend naar den hemel in den tijd, toen ooievaars-nesten op de schoorsteenen der Kamper burgerhuizen niet zeldzaam waren. Nog zie ik de 2 zeearenden, die jaren geleden elken avond uit zee kwamen gevlogen en zich neerzetten op het haantje van de Kamper Bovenkerk. Toen ik eens wandelde van Ommen naar Lemele om een preekbeurt voor een collega te gaan vervullen, deden mijn eerste staartmeezen mij bijna het doel van mijn tocht vergeten. Met benauwende hartklopping volgde ik eens een paartje putters, dat speelde in de boomen langs den Zwolschen straatweg vlak bij den Kamper dijk. Later zag ik hun nest in een fruitboom voor een châtlet in een Zwitsersch dorp, zag ik ze daar bij tientallen stoeien tusschen de appelbloesems, maar hun waarde was in mijn oogen anders dan die van mijn eerste paartje.

's Zomersavonds is dikwijls de doffe roep van den roerdomp tot mij gekomen uit het Leekster meer, hij herinnerde me altijd weer aan kruippartijen door water en modder op zoek naar zijn collega in het rietland van den IJsselmond. Aan mijn jeugd is verbonden de silhouet van den aalscholver verzadigd uit zee terugkerend naar zijn nu uitgeroeide broedplaats bij Giethoorn. En niet minder de met even-opgeslagen vleugels zwevende bruine kiekendief, prooizoevend boven de rietboorden van den IJssel. Zijn grauwen naamgenoot zie ik het liefst hoog boven de Drentsche vlakten, als de morgennevel nog hangt op de hei en goudgekleurd wordt door de opkomende zon. In het Broekbosch schoot mijn eerste nachtzwaluw voor mijn voet op en wat zal ik vertellen van de heerlijke oogenblikken mij bezorgd door goudvinken en notenkrakers en beflijsters, bij Roden, in het domein van de Koningin Moeder, waar niemand komen mocht en waar dus veel te zien was; gij kent ze zeker ook uit eigen ervaring; en ze zijn gekleurd door de vogels, die wij daar zagen en hoorden, ze zijn daardoor voor ons tot onvergetelijke oogenblikken en plaatsen geworden. Den eersten keer, dat ik vrijen tijd had, om het strand en duin af te loopen en te doorzoeken, goldt mijn waarneming aanvankelijk de scholekster, een oude bekende. Als jongen had ik kennis met hen gemaakt op een zandbank bij Wilsum; aan de Friesche noordkust vlogen ze vaak schreeuwend over ons huis, op 't Kampereiland zag ik ze ook geregeld, maar nergens zoo goed als hier. Daar stond ie, aan den voet van het duin, op z'n eene poot, met de kop in de veeren, als slapend, zwart van voor tot achter; een witte streep, onder langs z'n lange roode snavel verdwenen was. Later ging hij visschen op het drooggeloopte strand. Daar priemde hij onophoudelijk al wikkend z'n snavel tot den wortel in het weeke zand, z'n jachtterrein was later aardig om te zien. Soms bleef hij even stilstaan en begon een vreugdegefluit, zeker om een extra-vette hap, zoo juist verorberd. Erg schuw was hij niet, het poseeren scheen hij wel gewend. Schuwer waren de meeuwen, die altijd zoo heerlijk, kop in den wind, langs zee kunnen zitten. Zoo gauw ze vonden, dat je wat al te dicht naderde en dan was je heusch nog vrij veraf, begonnen

CHARLESTON. RECHTS DE HUGENOTENKERK, AAN HET EINDE DER STRAAT DE ST. PHILIPSKERK

ze al op te schuiven, zachtjes aan, naar 't water; totdat 't eindelijk al te bar werd en ze op de wieken gingen. De Zilvermeeuwen waren 't minst schuw, maar de vischdiefjes en de groote sterrs, waarvan er iederen morgen vele tientallen te zien waren zijn echte schreeuweelijken en zijn vrij gauw in de lucht. De mantelmeeuwen deden deftig en vreemd tusschen dit lichte schuwe goedje. De Zilvermeeuw werd vrij trouw vergezeld door de stormmeeuw. Slechts zelden vertoonde zich aanvankelijk de „kok”. Later verschenen er vele jonge exemplaren. ¶ Als al dit goedje de lucht inging, was het een luid getier en gedin van vleugels, tot zij zich weer neerlieten op een bank verder en tijdelijk rust hadden om hun veeren in orde te maken of hun onverteerde spijsresten uit te braken, zooals ik een zilvermeeuw zag doen. ¶ Af en toe vloog een wulp aan uit de duinen en ging visschen in 't water om dan ijlings weer terug te keeren tot z'n geliefde duinvlaktes en -pannen. ¶ Zoo heb ik 't strand afgelopen naar 't Noorden en 't Zuiden; 't duin door gesjouwd kristras, daar heeft een vlucht patrijzen me verschrikt met hun plotseling opvliegen uit een groep duinwilgen; fasantenhennen hebben al hun krachten ingespannen om me te ontkomen, hun jongen, die zoo knus in een zandkuil bij elkander zaten, volgden dit wijze voorbeeld; verschillende soorten piepers hebben me gevraagd: wie ben ik? en ik heb niet altijd 't antwoord geweten; een knarsende roodborsttapuit was zoo onbeleefd om niet gesteld te zijn op mijn bezoek, later bleek, dat hij omzwierf met de groote jongen; een gewone tapuit heeft wipstaartend me angstig aangekeken en vluchtend alle moeite gedaan om z'n witte stuitvlak voor me te verbergen, wulpen ben ik daarna geslopen van richel tot richel, van rand tot rand, van duin tot duin, tot ze fluitlachend over me heen schoten, hoewel die eene toch een kwartierlang voor m'n kijker geparadeerd heeft en als ik me moe liet neervallen op een konijnenheuvel, die bezaaid lag met de bekende knikkertjes, mocht ik ettelijke mestkevers aanschouwen, die zoekend, zoekend heen en weer scharrelden tusschen al deze lekkernij en schijnbaar niets naar hun zin vonden. ¶ Zij vonden minder dan ik, want waar ik heb gezien, over 't eeuwig-aanrollende water, naar den helderen hemel, over 't felle zand of naar en tusschen de heerlijke duinflora, overal, overal heb ik de voetstappen Gods gezien, en dus plukte ik bloem en vrucht van kamperfoelie af, stak die in m'n knoospaten en ging fluitend naar huis. ¶ Zoo roept iedere vogel voor mij herinneringen op, herinneringen aan grootsche natuur en onbezorgde dagen. Zoo heeft iedere vogel zijn eigen sfeer. In de kamer van mijn geest hangt hun schilderij aan den wand, doch elke vogel heeft zijn eigen lijst. Tusschen al die schilderijen zijn nog vluchtige schetsen geprikt van die, welke ik nog niet of nog niet goed gezien heb. Zij zijn mij belofte van nog vele goede oogenblikken, die mij wachten.

J. J. v. S.

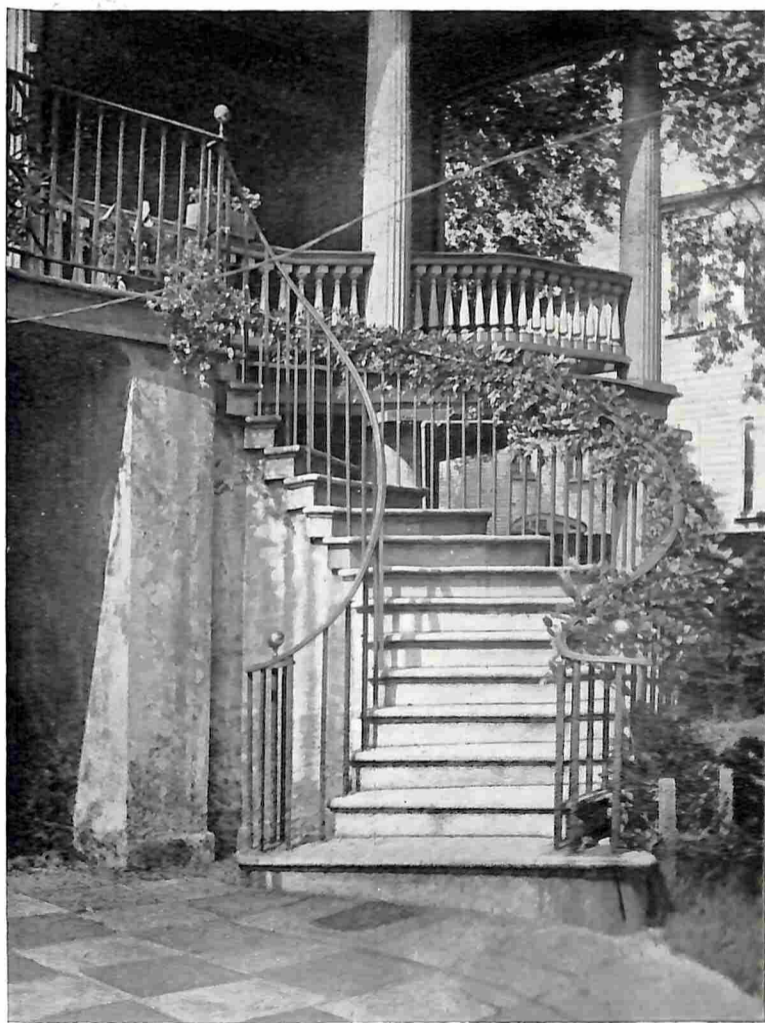
Over ongeluksvogels

DE UIL

NAAR een vooral in Bohemen bekend bijgeloof neemt de ziel na 't verlaten van 't lichaam de uilengedaante aan; ook de kaboutermannekes verschijnen vaak in deze gestalte. ¶ De uil is een ongeluk verkondigend heksendier, dat tot den uitzet der spookachtige wolfspelonk behoort. Wie een aan zijn schuurdeur spijkert, verjaagt de andere rondvliegende uilen en is daardoor vooral tegen brandschade verzekerd. Dit zou de reden zijn, waarom maatschappijen tegen brandverzekering den uil als attribuut nemen. ¶ Als uilen overdag schreeuwen, dan breekt spoedig ergens vuur uit of een besmettelijke ziekte. Als de uil 's avonds na tien uur meermalen om het huis vliegt, en zijn stem laat hooren, dan is er een sterfgeval op handen,

want zijn roep „kiwie” beduidt „kom mee!” ¶ In sprookjes wordt de vrouw, die haren man ontrouw is, in een uil veranderd; van een gemaal, die op deze wijze van eene echtbrekster bevrijd is geworden, zwijgt de geschiedenis echter; ook wordt nergens aangehaald, dat het getal uilen in Bohemen (waar dit bijgeloof bestaat) grooter is, dan in eenig ander land van Europa. Ook werd, volgens eene Grieksche sage (zie Ovid's „Metamorphosen” II, 290) de wellustige Antiope, die zoo menige ontvoering en zooveel moorddaden op haar geweten had, en die zelfs met haar vader oneerbare omgang zou gehad hebben, tot straf in een uil veranderd.

GERHARD KREKELBERG

CHARLESTON. EEN „HOOG- STOEP”

HET JONGE FERRARA

Uit het Poolsch door

8) KAZIMIERZ CHLEDOWSKI

(*Vervolg*)

III

ALS tegenstelling met deze door stand en klassieke opvoeding uitblinkende jongelieden moet een man genoemd worden, die onder het huispersoneel der d'Este's, in de keukens en voorkamers, in versleten kleeven rondschooierde, maar een hoogst origineel dichter was. Hij heette Antonio Cammelli (1440—1502) bijgenaamd Pistoja, een origineel door zijn bedelaarshumor en volkssatire. Aan bijna elk hof bevond zich destijds een soortgelijk dichter, die zijn plaats aan tafel wel voor den hofnar, maar na den Franciscaner aalmoezenier had. Iedereen stak den draak met hem, maar wellicht het minst van allen de vorst zelf, en wel om zijn ingenomenheid met des dichters vleierijen. Aan het hof van Ludovico Moro te Milaan speelde Bernardo Bellincioni een dergelijke rol, die hoewel vol sarcasme en humor toch zeer aan zijn meester gehecht was. Pistoja had een groot gezin en geen bezoldigde betrekking, hij moest daarom leven van de klieken, die van de vorstelijke tafel afvielen en maar steeds bedelen om koren of ander voedsel uit de hertogelijke voorraadschuren. Zoo schreef hij eens op zeer onderdanige manier op voedsel van den hertog te zullen wachten, zooals een kind zulks tegenover zijn moeder doet. Hij schijnt echter ook nog maandelijks een zekere som als ondersteuning ontvangen te hebben, want hij klaagt in een van zijne sonnetten erover, dat hij „tegen het einde van de maand” op versleten sokken loopt, en dat, daar alles bij de Joden verpand is, hij op den pof moet leven, dat regen en zonnestralen vrijen toegang hebben tot zijne woning, dat op den vloer de zwammen woe-keren en de wanden door het vocht met salpeter bedekt zijn. Hij klaagt dat de hertog de muilezeldrijvers met meer genade behandelt dan hen, die sonnetten schrijven. Krijgt hij al van tijd tot tijd in het paleis wat te eten, dan moet hij met hofnarren en vrachtrijders in een koude, vuile en verwaarloosde kamer, aan een manke, met een afschuwelijk kleed gedekte tafel aanzitten, sla met ranzige olie, droog beschimmeld brood en zuren wijn slikken en zijne kaken vermoeien met het uitscheuren van ongaar vleesch van een oude koe. Ten slotte ontfermde zich de hertog over hem en gaf hem een betrekking. In 1487 benoemde hij hem namelijk tot kapitein van de poort di Santa Croce te Reggio en gaf hem daarbij een schraal pensioentje. Maar dat was geen vooruitgang, de arme dichter moest in een bouwvalligen toren wonen, dien Ercole niet wenschte te restaureeren en ontving niet eens het allernoodzakelijkste voor levensonderhoud. De capitano moest dus blijven bedelen, hij smeekte de landbevolking om brood en wijn en werd daarom „de hertogelijke dienaar op andermans kosten”, „servo del duca all' altrui spese” genoemd. Het beloofd salaris werd nooit uitbetaald. Na tien jaar verloor Pistoja deze betrekking, maar hij kreeg haar in 1499 weer terug en wel op voorspraak van de Mantuaansche markiezin, Isabella, die zijne gedichten zeer waardeerde. Een jaar later werd hem bevolen den half ingezakten toren weder te verlaten en van toen af moest de rampzalige dichter om de hoven te Corregio, Mantua, Novellara en ook te Ferrara rondzwerven, steeds hongerig, steeds klagend, tot in 't jaar 1502 de dood hem uit zijn ellende verlostte. Markiezin Isabella was de eenige, die, door bemiddeling van Niccolo da Corregio, voor het verzamelen zijner geschriften zorgde.

KERK TE LANGERAK

Er zit pit in deze sarcastische gedichten, waaruit veel diep gevoeld leed over de politieke verwickelingen spreekt. Hoogst zelden waagde een der toenmalige, zoo geheel in vleierijen opgaande schrijvers het, om voor de waarheid uit te komen; deze dichter-bedelaar had wel den moed zijne gevoelens onomwonden te uiten. In een sonnet vol kracht spreekt hij tot Alexander VI:

Ruina de' Christian, tu, falso prete
Per simonia comprasti il divin culto,
Da cui e fatto il templo santo stulto
Con omicidi, stupri e con monete.

Ruine van het Christendom, gij valsche vorst,
door simonie kocht gij den cultus van God;
met woorden, roof en geld hebt gij
bezoedeld de heilige kerk.

Il femelico verme iniquo e tristo,
Che divora la Croce e Jesu Christo.

Hongerige, booze en trieste wurm, die gij zijt,
Besmeurt gij het kruis en Jezus Christus.

Pistoia, die aan Ferrara gehecht was, haatte Venetië, dat hij van roofzucht en valsheid beschuldigde: San Marco kent geen vriendschap, placht hij te zeggen. Elke gewichtige

politieke gebeurtenis werd in zijn sonnetten behandeld, alle tijdgenooten van rang er in afgebeeld. In woede geraakt, bezigt hij den vorm van korte vragen en antwoorden, die op den lezer indruk maken. Opvallend is in dit opzicht een sonnet, waarin de dichter beschrijft, hoe de beruchte en door de geheele bevolking van Ferrara gehate Lucca Gregorio Zampante den hemel wil binnen gaan en hoe Petrus hem naar de hel stuurt, waarheen hij door den duivel Fanfarello gebracht wordt:

Toc! chi batte? — Amici,
aprimi un poco,
— Come ti chiami? — Da
Lucca Gregorio.
— Ah, ah! io el so, il tuo
nome è notorio;
— Su, su, a la forca, a la
manara, al foco.
Par te non fù fondato
questo loco:

— Più giù te aspetta un altro concistorio.
— Lasciami venir qui col tuo aiutorio.
— No, no, altro ti vuol cociere il coco.
Bu, bu — chi abaia? — Pier fammi ragione.
— Chi sei tu che mi chiami? — Fanfarello.
— Che cosa vuoi da me? — Questo latrone,
Che al ciel per crudeltà si fe, rebello;
Io ti dico da parte di Plutone,
Che gli è per carta suo: ecco il libello.
— Io non voglio esser quello,
Che a nissum patto l'altrui preda toglia:
Piglialo, menal vià fa la tua voglia.
— Cávati fôr la spoglia,
Cammina, traditor, che ogni martire,
Sarà poca vivanda al tuo fallire! — (*Wordt vervolgd*)

1) Klop, klop! — wie daar? — maak open vriend.
— Hoe is Uw naam? — Lucca Gregorio.
— Ah! ik weet het reeds, Uw naam is welbekend:
— Daar, daarheen, naar den duivel, onder de bijl,
in het vuur, de hemel is niet voor U gebouwd;
daar beneden wacht U een ander gezelschap.
— Vergun mij toch, met Uw hulp hier binnen te treden.
— Neen, neen, voor U moet een andere kok koken
Boe, boe — wie blaft daar? — Petrus, rechtvaardigheid!
— Wie spreekt? — Fanfarello.
— Wat verlangt Gij van mij? — Dien schurk,
die den hemel tergde door zijne wreedheid.
Pluto laat U zeggen, dat hij tot hem behoort — hier is het schrijven
— Ik wil niemand den buit ontnemen. Neem hem,
breng hem weg en doe Uw plicht. Spoed U, verrader,
geen kwelling is groot genoeg voor Uwe misdrijven.